

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Örebro län

Datum: 2023-05-17

Områdesnummer: NRO 18 014

Områdesnamn: Latorpsplatån

Kommun: Lekeberg (14) och Örebro (80)

Kartblad: 10ES0 10FSV 10FNV

Area: ca 3 100 ha

Naturgeografisk region: Låglänta skogslandskapet norr om Limes (27)

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner: Mälardalens odlingsbygder (12)

Landskapsform: Platåberg

Riksvärde: geovetenskap, odlingslandskap, naturbetesmark, flora, svampar, ädellövskog

Värdebeskrivning: Berggrundens kalksten skapar särskilda förutsättningar för den biologiska mångfalden. Representativt odlingslandskap med lång kontinuitet och inslag av naturbetesmarker och slätterängar. Området utgör ett av länets mest värdefulla ädellövskogsområden.

Huvudkriterier: A, C

Förutsättningar för bevarande: Ädellövbestånd skyddas från markexploatering för bebyggelse och omföring till barrskog. Detta bör även gälla blandbestånd och lövrika bestånd med inslag av ädellöv. Ungskog av ädellöv tillåts växa upp för att ge förutsättningar för värden knutna till gamla träd. Omföring från barrskog till lövskog är positivt, t.ex. på tidigare kulturmarker som planterats med gran eller i marker med särskilt goda förutsättningar för ädellöv.

Fortsatt jordbruk eller motsvarande hävd med naturvårdsinriktad betesdrift, slätter och åkerbruk samt skötsel av landskapselement. Upprätthållande av landskapsbild är särskilt viktigt i områden där det småbrutna odlingslandskapets kvaliteter fortfarande finns kvar. Planering av eventuell ytterligare bebyggelse och markexploatering inom områden med landskaps-, natur- eller kulturvärden sker med hänsyn till de utpekade värdena.

Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker samt av ädellövbestånd behövs för att bibehålla eller återfå en funktionell grön infrastruktur i landskapet. Även artrika vägkanter, alléer, hamlade träd och andra enstaka äldre träd är mycket värdefulla i detta sammanhang.

Områdets värden kan påverkas negativt av: Bebyggelse, anläggningar och annan exploatering såsom täkt, luftledning, vägdragningar och solenergianläggningar. Avverkning av skog och gamla träd samt omföring från ädellövskog till barrskog. Almsjuka och askskottsjuka och liknande trädskjudomar samt invasiva arter. Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift, skogsplantering på betes- eller ängsmark, energiskogsodling, alltför hårt bete, spridning av gifter eller gödselmedel, nydikningar.

Säkerställande: En del utgör naturreservat (Vinteråsen, Latorpsängarna, Holmstorp, Svartkärr). Inom området finns två Natura 2000-områden (Latorpsängarna och Svartkärr). Naturreservatet Lekeberga-Sälven som även utgör Natura 2000-område återfinns i en mindre del i riksintresseområdet.

Områdets huvuddrag: Området avgränsas till stor del utifrån berggrunden, vilken består av ca 75 m mäktiga platåer av kambroordoviciska sedimentbergarter (sandsten, lersten, alunskiffer, kalksten) som bildar terrasser framför Kilsbergförkastningen (N 32) – den så kallade Latorpsplatån. Berggrundsmaterialet påverkar vegetationen i hög grad, även om det framför allt är i kanten av platån som vegetation och flora är tydligt påverkade av kalkstenen. Här finns ett rikt, delvis dominant inslag av ädellövskog samt områden med kalkbarrskog. Tidigare fanns här mycket utbredda hag- och slättermarker, vilka idag till stor del har övergått till lövrika skogar. Här och var finns dock rester efter det brukade landskapet i form av små slätter- och hagmarker samt rika vägkanter och andra gräsmarker. En artrik och hävdgynnad flora kan också finnas i glesa ädellövlundar. Även den relativt stora mängden äldre träd med spår av hamlings vittnar om tidigare brukningshistoria. Småbrutna odlingslandskap med landskapskvaliteter finns fortfarande kvar från Norra Latorp och norrut, runt Övratorp och Grytsätter samt i mindre skala i resten av området.

Karaktärsväxter är skogsstarr, hässleklocka, svart trolldruva, ormbär, skogsknipprot och guckusko, den sistnämnda förr i stora mängder, men nu bara på ett par platser och där framgångsrikt återinplanterad från trädgårdar. Mångfalden bland svamparna är stor och här finns många kalkgynnade arter. Området hyser en stor population av stenknäck och en rik insektsfauna. Ett par naturliga blottningar av kalksten återstår, den ena i Garphytteåns kanjon. I sydöstra kanten är alunskiffern lättast åtkomlig och moräntäcket tunnast, varför talrika övergivna brott av alunskiffer och kalksten finns här.

Anmärkningar: Objekt ingår i ÄoHI med id 80:39, III; 80:44, IV; 80:45, IV; 80:46, I,III; och 80:47, II. Ingår i bevarandeplan för odlingslandskapet (80:18, I) samt i naturvårdsöversikt (80:48, II, 3a), (80:50, II, 3a). Delområden återfinns även i Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Natura 2000-områdena har id: SE0240084, SE0240017, SE0240110. Området ingår i värdestrakt för gräsmarker, Tysslingen.

Referenser:

- Ericsson B, 1979: Beskrivning till geologiska kartbladet KARLSKOGA SO, SGU Ser Ae Nr 37.
- Fromm E, 1971: Beskrivning till geol kartbladet ÖREBRO SV, SGU Ser Ae Nr 5.
- Furuholm L., M. Nettelbladt och B. Karlsson, 1974: Översiktlig naturinventering av Örebro kommun. Länsstyrelsen i Örebro län.
- Gustafson D, 1999: Landskapsekologisk plan över Latorp-Vintrosaområdet i Örebro kommun. Examensarbete Biologisk grundutbildning, Umeå universitet.
- Lundegård P H & Fromm E, 1971: Beskrivning till berggrundsgeol kartbladet ÖREBRO SV, SGU Ser Af Nr 101.
- Lundegård P H m fl, 1972: Beskrivning till berggrundsgeol kartbladet ÖREBRO NV, SGU Ser Af Nr 102.
- Löfgren L, 1998: Latorp – botanisk inventering. Örebro kommun, Stadsbyggnadskontoret.
- Magnusson E, 1970: Beskrivning till geologiska kartbladet ÖREBRO NV, SGU Ser Ae Nr 6.
- Kaufmann H (red), 2008: Svampfynd i Närke. Mykologiveckan i Närke 2008. Arter och aktiviteter under mykologiveckan. Örebro läns botaniska sällskap, 2008.
- Länsstyrelsen i Örebro län, 1993: Odlingslandskapet Örebro län. Åtgärds- och bevarandeprogram. Publ.nr. 1993:2.
- Länsstyrelsen i Örebro län, 1995: Inventering av ängs- och hagmarker i Örebro län. Norra delen. Publ.nr. 1995:15.
- Länsstyrelsen i Örebro län, 2019: Handlingsplan för grön infrastruktur i Örebro län – kunskapsunderlag och åtgärder. Publ.nr. 2019:12.
- Naturvårdsverket, 1997: Sveriges finaste odlingslandskap. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Etapp 1. Rapport 4815.
- Nerikes entomologiska sällskap, 1971: Fjärilsinventeringen i Latorp 1970-1971. Nerikes entomologiska sällskaps årsskrift 1971.
- Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, www.sjv.se/tuva.